

[Hannstrup Clemmensen.]

tilslutning til det europæiske samarbejde. Det er efter vor mening en væsentlig og nødvendig forudsætning.

Vi kan godt påpege vanskelighederne; vi kan godt se problemerne ved, at Finland ulykkeligvis ikke har mulighed for at deltage i fællesmarkedets arbejde, og at Sveriges stilling på dette område endnu ikke er afklaret. Derfor lægger vi megen vægt på, at vore muligheder for gennem de nordiske arrangementer at gå videre mod de større europæiske markedsplaners realisation ikke berøres og ikke indskrænkes. Men at der også her kan blive praktiske problemer, må vi vist se i øjnene.

Vi lægger også megen vægt på fremhævelsen fra dansk side i særudtalelsen af, at heller ikke den internationale handel, ud over den europæiske, naturligvis må indskrænkes eller begrænses i kraft af de arrangementer, der nu skal træffes.

Må jeg til sidst gøre nogle bemærkninger specielt vedrørende den nordiske toldunion, idet jeg understreger, at en lang, lang række af de positive og saglige forslag, der er stillet i embedsmandsrapporten, utvivlsomt vil kunne samle bred tilslutning både i dette ting og i de andre nordiske landes parlamenter. Det er vel ikke urigtigt at sige, at navnlig spørgsmålet om en nordisk toldunion har givet anledning til diskussioner og overvejelser, og den socialdemokratiske ordfører havde jo også nogle bemærkninger at gøre herom. Jeg synes, at man, når talen var om andres synspunkter, måske kunne have forventet en smule mere tolerance. Det kunne dog tænkes, at erhvervsorganisationers ledere, hvad enten det er landbrugets eller industriens ledere, havde saglige synspunkter som grundlag for deres udtalelser. På samme måde som hr. Ivar Nørgaard jo mener, at LO og andre organisationer kun lader sig diktere af saglige hensyn, kunne man vel forvente, at der i hvert fald blev givet en vis margen, og at man ikke for skolemesteragtigt alt for voldsomt ville kritisere de saglige synspunkter og bekymringer, der fra forskellige erhvervs side er kommet til udtryk.

Vi må i hvert fald, som det også fremgår af den danske særudtalelse, fra alle sider være meget interesseret i, at industriens om-

kostninger ikke forøges. I denne forbindelse er det ikke nok at se på, hvordan omkostningerne i gennemsnit for hele industriens råvareforbrug og forbrug af halvfabrikata vil blive påvirket; det kan være en fattig trøst for de enkelte erhvervsgrøene, hvor belastningen er væsentlig større end gennemsnittet. Vi har lov til at sige, at den såkaldte maskinanmærkning, i henhold til hvilken maskiner kan importeres toldfrit til Danmark, hvis der ikke er dansk producerede maskiner af samme type, har været overordentlig værdifuld for industriens moderniseringsplaner og rationaliseringsopgavernes løsning, og at der også her i høj grad er hensyn at tage.

Vi må samtidig dertil føje, at der allerede som bekendt, lykkeligvis da, er frihandel imellem de nordiske lande, og at man kan forvente yderligere muligheder på dette område direkte i kraft af en nordisk toldunion.

Også vi lægger overordentlig stor vægt på det handelspolitiske samarbejde og på de nordiske landes muligheder for internationalt at udøve handelspolitisk indflydelse. Det lykkedes os jo allerede uden en nordisk toldunion under Kennedyrunden at gøre en sådan indflydelse gældende, men det forudsætter naturligvis, at de nordiske lande kan enes om den handelspolitiske linje og de handelspolitiske synspunkter, der skal forfægtes.

Et andet meget væsentligt spørgsmål, også fremhævet i den danske særudtalelse, er spørgsmålet om landbrugets vilkår. Ideen med en nordisk toldunion, en nordisk økonomisk union, eller hvad man nu vil kalde den, må naturligvis være, at den skal fremme specialiseringen, fremme arbejdsdelingen inden for det nordiske marked, således at forstå, at produktionen på de enkelte branche- og erhvervmæssige områder sker dér, hvor der er de bedste forudsætninger for det, hvor produktionen kan gennemføres mest rationelt.

Hvis det er ideen — og efter min opfattelse kan der ikke være anden saglig baggrund for en økonomisk union, end at den netop skal udbygge denne arbejdsdeling — så må man naturligvis håbe på og forvente, at det danske landbrug får mulighed for øgede leverancer til de øvrige nordiske lande. Det har imidlertid indtil nu vist sig,